

Arheolozi žure, g

Jesu li opravdane tenzije prema arheolozima koji su navodno zakočili gradnju sportske dvorane osnovne škole u Šćitarjevu? Zašto takvih zamjerki nemaju na trasi autoceste?

Naime, aktualna arheološka istraživanja na gradilištu osnovne škole u Šćitarjevu i na trasi autoceste Zagreb-Velika Gorica-Sisak, nova su potvrda tvrdnji kako je naš kraj bogat vrijednim nalazištima, a da artefakti sežu duboko u prošlost.

Najpoznatijim nalazištem urbane rimske kulture u panonskom dijelu Hrvatske, Andautonijom u Šćitarjevu, arheolozi se bave poodavno. Prva iskopavanja u Šćitarjevu proveo je I. Bojničić 1882. i 1883. na prostoru Gradišća, gdje je sustavom rovova otkrio dijelove arhitekture. Arheološka iskopavanja započeo je Antički odjel Arheološkoga muzeja u Zagrebu 1969. godine. Istraživanja na prostoru župnog dvora, gdje su sačuvani dijelovi rimskih zgrada i ulica, Arheološki muzej započeo je 1981. godine, a paralelno s iskopavanjima, koja traju i danas, na svim se nalazima arhitekture provode konzervatorsko-restauratorski radovi. Od 1994. godine na ovoj je lokaciji muzeološki prezentiran i dio rimskog grada kao i prva faza Arheološkog parka Andautonija. Inače, na iskopavanjima i prezentaciji

Andautonije angažirani su i arheolozi našeg Muzeja Turopolja koji ovih dana rade na župnoj livadi iza crkve sv. Martina, a još su 2003. godine geofizičkim istraživanjima potvrdili kako je i u krugu osnovne škole u Šćitarjevu nastavak rimskog grada.

- Po dosadašnjim arheološkim i geofizičkim istraživanjima, koja smo u suradnji s Gradom Velikom Goricom i Ministarstvom kulture obavljali 2003. godine, zna se kako je sve to dio rimskog grada koji je proširivan u 2. stoljeću, pa je na ovom mjestu bilo i gradsko središte - kaže Tatjana Pintarić, arheologinja i kustosica Muzeja Turopolja. - Sada se kolege iz Arheološkog muzeja u Zagrebu, koji su trenutno na gradilištu sportske dvorane osnovne škole, nadovezuju na ta naša istraživanja. Napokon, suglasnost za dogradnju škole dana je uz uvjet da se

ZAŠTO ŽURBA

Još 2003. godine je bilo jasno da je kod škole vrijedno nalazište

prethodno dobro istraži ovaj objekt. No, već na početku izgradnje sportske dvorane, pa i novog dijela osnovne škole, pojavio se problem: arheolozi su istraživanja morali obavljati paralelno s građevinskim radovima. Dakako, da je sve to zakočilo gradnju dvorane. Na prigova-



STILIZIRANI KOSTIMI starih Rimljana kraj lokaliteta na župnoj livadi iza crkve sv. Martina

ranja kako su njihovi radovi zakočili gradnju sportske dvorane, što je onda stvorilo i dodatne tenzije, arheolozi logički odgovaraju protupitanjem: što se radilo proteklih godina od prvih pokazatelja da je riječ o vrijednom nalazištu? Jer, razmišljanja su znalaca: kako je ovo jedan od 4-5 centara urbane rimske kulture u panonskom dijelu Hrvatske, bilo je jasno da će se na tom



TATJANA PINTARIĆ, arheologinja i kustosica Muzeja Turopolja

U arheologiji se sve više primjenjuju metode istraživanja kojima se arheološki lokaliteti proučavaju bez iskopavanja, pa su tako i u Šćitarjevu osim arheoloških istraživanja primijenjene i tzv. nede-struktivne metode istraživanja kao što su zračna fotografija i geofizika. S provođenjem geofizikalnih istraživanja započelo se 1999. godine i tom je tehnikom moguće bez iskopavanja otkriti razne podzemne nepravilnosti te dobiti grafički prikaz različitih struktura ispod zemlje (jame, zidovi, podovi itd.). Do sada su mjerenja vršena na prostoru južno od župnog dvora i na Gradišću, a u planu je sustavno snimanje cijelog područja grada kako bi se dobilo što više podataka o sačuvanim dijelovima rimske arhitekture.

građevinari čekaju



PO DOSADAŠNJIM ARHEOLOŠKIM I GEOFIZIČKIM ISTRAŽIVANJIMA, zna se kako se na gradilištu škole u Ščitarjevu nalazi dio rimskog grada koji je proširivan u 2. stoljeću, pa je na ovom mjestu bilo i gradsko središte



ARHEOLOZI I GRADITELJI autoceste kraj željezničke pruge u Gradićima

mjestu nešto značajnije pronaći i nije se smjelo krenuti u gradnju, pa onda tražiti istraživanja. Napokon, pojašnjavaju nam sugovornici: na ovom i sličnim lokalitetima, gdje su prethodna istraživanja indicirala nalazište, i za gradnju obiteljske kuće morate zatražiti dozvolu od Ministarstva kulture, uz obavezno mišljenje struke, te kasnije nadzor arheologa.

- Ova istraživanja dokazuju kako se Andautonija u 2. stoljeću proširila prema jugu i to intenzivnom izgradnjom kamenom građenih objekata koji su imali oslikane zidove i ulice sa rubnjacima i šljunčanim navozima - kaže Dora Kušan Špalj, viša kustosa Arheološkog muzeja u Zagrebu. - Prema općoj situaciji, pa i prema geofizičkim istraživanjima, jasno je da se ispod cijelog mjesta, nalaze dijelovi rimskog grada i prilaznih cesta. No, do

iskopavanja nismo znali da će na ovom mjestu biti ovako značajna zgrada.

- Glavnu rimsku cestu s ovog područja mogli smo pratiti prema dosadašnjim nalazima, a vidljiva je mjestimice i na površini, sve do starog rukavca Save kod Kutela - kaže Dorica Nemeth-Ehrlich, muzejska savjetnica Arheološkog muzeja u Zagrebu. - Ta se cesta nastavlja prema Črnkovcu, a po svim nalazima možemo pretpostaviti da je ovdje bio i prijelaz preko Save, o čemu govore izvještaji Katančića koji je krajem 18. stoljeća na tom dijelu vidio ostatke mosta. Sasvim je sigurno kako je Andautonija jedinstveni objekt. Ako je sve to ovdje stajalo 2 tisuće godina, tko smo mi da to sada uništavamo? Zbog žurbe ili nepažnje, svejedno je...

I što sada? Najprije treba dovrši-

ti započeta arheološka istraživanja, a onda u suradnji s investitorima i projektantima pronaći najbolji način zaštite (ali i prezentacije) vrijednih nalaza. Srećom, moderna tehnologija i za to pruža dosta mogućnosti: podizanje poda dvorane na visinu koja će omogućiti predstavljanje nalazišta u podrumu, postavljanje prozirnog poda dvorane, detaljna dokumentacija o manje značajnim nalazima koji se onda prekrivaju...

Napokon, ponešto od svega toga primijenjeno je na lokalitetu drugog arheološkog nalazišta - na trasi buduće autoceste Zagreb - Velika Gorica - Sisak.

- Konzervatorski odjel Ministarstva kulture proveo je u suradnji s Muzejom grada Zagreba sustavno istraživanje: najprije informativno, a onda su, prema pronađenom materijalu, zacrtane arheološke zone koje treba istražiti prije gradnje - rekao nam je Ivan Knezović, kustos i arheolog Muzeja Turropolja. - Prvo iskopavanje obavljeno je u ljetu prošle godine na mjestu današnjeg čvora Gorica jug i tamo smo pronašli materijal koji je još na obradi u Muzeju grada Zagreba. To je nalazište dokumentirano i potom je prekriveno trasom autoceste. Na lokalitetu u Gradićima, širine 900 x 50 m pronađene su 4 razine življenja. Na gornjoj su plohi južnog dijela lokaliteta artefakti koji ukazuju da je tu u srednjem vijeku bilo stambeno naselje, od 8. do 14. stoljeća.

NA AUTOCESTI

Na 70-80 cm dubine imate razdoblja od prije 4 tisuće godina

Ispod se nalazi rimski horizont (groblje sa žarama), potom dolazimo do dva prapovijesna horizonta, preko željeznog i brončanog doba sve do lasinjske kulture, što pripada eneolitiku, bakrenom dobu. To dosad nije bilo poznato. Radove financiraju Hrvatske autoceste. Kada krajem godine istražimo ovaj lokalitet, planiramo istraživanja na još jednom lokalitetu kojim prolazi autocesta - kod Američke ambasade.

— MARIJAN DRAGANIĆ/ DAVID JOLIĆ